

A Nyelvtudományi Intézet nyelvművelő osztályának levelesládájából

Almás, zabos. Szabó Endre azt kérdezi, hogy a címül írt „tolvajnyelvi” szavak vajon milyen kapcsolatban vannak a köznyelvi *alma* és *zab* gyümölcs-, illetve gabonaféle nevével.

Válaszunk: Az *alma*, *almás* tolvajnyelvi szavak, az *alma* nevű gyümölcssel semmi kapcsolatuk nincs. A német nyelvből, szorosabban véve a német tolvajnyelvből került a magyarba előbb az *alma*; jelentése: 'semmi; nincs; ne; ne tedd!; vigyázz!'. Alapszava a német jassznyelvi *Almoni* 'özvegy' (nő vagy férfi) ebből a jelentésből fejlődött: 'nem létező személy (akire a bűnöző hivatkozik), nem létező dolog; ami nincs; semmi; nem; ne stb.'. Ennek a német *Almoni* szónak a magyarba kerülő elferdített alakja, ki-mondva, hasonlít a mi *alma* szavunkhoz, s ezért rögződött meg így.

Az *almás* az *alma* továbbfejlesztése. Jelentése: 'nem létező; rossz; unalmas; link; hamis; nem igazi; jelentéktelen'. Az *ügy almás*: 'nem lesz belőle semmi'; *almás vagyok*: 'rosszkedvű vagyok'; *almás vizsga*: 'könnyű vizsga'; *almás pali*: 'unott, érdektelen, rosszkedvű pofa, jelentéktelen alak'.

A *zabos* nem a tolvajnyelv, hanem a népnyelv szava. Ez már összefügg a *zab* 'gabonaféle' szóval.

Eredetileg a ficánkoló, toporzékoló, izgága lóra mondták, hogy *zabos*. Minthogy a zab igen nagy tápértékű, nagy erőt adó állati eledel, a zabbal jól tartott ló élénk, erős, „tüzes” lesz. Az ilyen lovat aztán nehéz féken tartani, mert nem engedelmeskedik, ugrál, rúgkapál, s mindenféleképpen kellemetlenkedik. Ilyen lóhoz lehet hasonlítani a kötekedő, haragjában dühöngő barátságtalan embert is.

R. L. G.